

Vznik a rozvoj tramské osady Proudý

Eva Kocourková

FHS UK Bakalářská práce 2023

Posudek vedoucího práce

Bakalářská práce Evy Kocourkové je zaměřena na poznání vzniku a následného vývoje tramské osady Proudý nad pravým břehem Vltavy v prostoru bývalých Svatojánských proudů. Autorka vytvořila práci bezesporu zajímavou a přínosnou, jak pro poznání vzniku a následného vývoje českého trampingu obecně, tak pro poznání dílčího aspektu moderních dějin ve sledovaném regionu.

Autorka nejprve formulovala šest výzkumných otázek, které jsou zaměřeny na celou historii osady od jejího založení až do současnosti a zahrnují i tázání po pravděpodobném budoucím jejím osudu. Následně stručně představila metodu práce a prameny, z nichž čerpala.

V kapitole „Vývoj společnosti v české kotlině v prvních 3. desetiletích 20. st.“ (s. 12n) se pokusila načrtnout obecný společenský rámec doby vzniku a počátečního vývoje sledované tramské osady. Soustředila se přitom zejména na vznik fenoménu volného času a motivy zvýšeného zájmu o přírodu, resp. venkovskou krajinu, zejména u městského obyvatelstva. Pozornost věnovala jak otázkám filosofickým, tak konkrétním fenoménům turistického, tělovýchovného a sportovního hnutí, jakož i fenoménu tzv. letních bytů ve 2. polovině 19. století.

Po obecném úvodu přikročila autorka v kapitole „Historie trampingu“ (s. 16n) již k vlastnímu předmětu práce. Správně hledala kořeny trampingu v hnutích a organizacích woodcraft, skauting a YMCA. Při líčení vzniku a počátků trampingu vycházela jak z dosud všeobecně uznávaného, až nekriticky uctívaného díla Boba Hurikána (Josefa Peterky), tak z novější, kritičtější zaměřené odborné literatury.

Nejkvalitnější a nejpřínosnější část předložené bakalářské práce představuje kapitola „Osada Proudý, historie, vývoj“ (s. 22n). Autorka kapitolu uvedla stručným popisem zeměpisné polohy a stručnou historickou charakteristikou obcí Krňany, Třebsín a Teletín. Při líčení počátků osady Proudý hojně využívala informace od pamětníků, které získávala při osobních setkáních, resp. rozhovorech. Velmi cenné jsou zvláště informace o tom, jak zakladatelé osady místo objevili, jak důvody měli proto zde osadu vybudovat, jak jim vyšel vstříc místní

statkář Bartoš, který trampům levně prodal rozparcelované pozemky a jaký charakter měl osadní život. Velmi důležité jsou rovněž informace, byť jen útržkovité o osobnostech prvních členů osady a vztazích mezi nimi. Vzpomínky pamětníků doplňují unikátní fotografické dokumenty. Jak výpovědi pamětníků, tak obrazové prameny považuji za mimořádně hodnotné, neboť významně korigují desítky let tradovaná romantická klišé o počátcích trampingu v českých zemích.

V obsáhlém „Závěru“ (s. 39n) se autorka opět nejprve vrátila k obecným společenským a ekonomickým podmínkám 19. a počátku 20. století a hledala v nich příčiny vzniku fenoménu trampingu. Kromě obecně tradované touhy po pobytu v přírodě zdůrazňuje E. Kocourková sociální rovinu počátků trampingu. Tramping vidí jako spontánní hnutí mladých lidí, často z nejnižších vrstev, kteří se vyrovnávali se subjektivně pociťovanou nepříznivou společenskou situací pravidelnými úniky mimo město, do zdánlivě idylické a romantické přírody.

Zcela na závěr autorka obsáhle a podrobně zodpovídá všech šest úvodních výzkumných otázek. Zdůrazňuje přitom výrazné sportovní zaměření zakladatelů osady. Připomíná dále devastaci osady v době 2. světové války a následné obnovení činnosti v poválečném období. Ovšem na kvalitativně jiné úrovni, kdy se původní tramská osada postupně změnila ve standardní osadu chatovou.

Závěrem shrnuji, že koncepce předložené bakalářské práce je kvalitní a promyšlená. Naplňování koncepce v jednotlivých částech práce však je nevyrovnané. Nejlepší a badatelsky nejprínosnější je bezesporu část věnovaná přímo osadě Proudý. Úvod bakalářské práce, resp. snaha zařadit počátky tramské hnutí do širšího společenského a kulturního rámce evropského, potažmo domácího vývoje v novověku a období komplexní modernizace však charakterizuje značná povrchnost, zkratkovitost a neochota nastíněné teze důkladněji promýšlet a precizněji formulovat.

Nedostatečná teoretická příprava se autorce vymstila v závěru, kde nedokázala v plném možném rozsahu využít potenciál poznatků zjištěných studiem konkrétní zvolené tramské osady. „Proudý“, jak je autorka ve své bakalářské práci představuje, se jeví především jako relativně poklidné, až konformní společenství lidí, kteří si v ústraní chtějí užívat klid, pohodu a oblíbené sportovní aktivity. Nechtějí být svázáni psanými, ani nepsanými pravidly soudobých konformních rekreačních kolonií. Netýká se jich však příliš ani drsná tramská romantika, ani její okázalá provokativnost. Postrádám však pokus o hlubší zamyšlení nad

počátky tramského hnutí. Detailní sonda do historie osady Proudý naznačuje, že tramské hnutí bylo od samého počátku směsicí různorodých přístupů k trávení volného času mimo město. Všechny spojovala snaha uniknout co nejhluběji do přírodního prostředí a vymanit se v co největší míře z dobových společenských „měšťanských“ norem. Proto, aby autorka dokázala přesněji zařadit osadu Proudý do nepochybně značně různorodé palety pojetí trampingu, musela by se ponořit důkladněji do poznání meziválečné společnosti. Tuto badatelskou práci však již E. Kocourková podnikat nechtěla.

To výmluvně dokládá i velmi skromný soupis použité literatury. Pominu-li ojedinělé chyby (spíše přehlédnutí) v řazení jednotlivých titulů, musím konstatovat, že opravdu důkladná sonda do počátků tramského hnutí by si vyžádala prostudování podstatně obsáhlejšího množství literatury, jak k samotným dějinám trampingu, tak obecně ke společenskému, kulturnímu, ale i ekonomickému a politickému vývoji v českých zemích nejméně v rozsahu 2. poloviny 19. a 1. poloviny 20. století.

Kladně však na druhé straně hodnotím vysoké osobní zaujetí autorky pro studium osady Proudý. S tím souvisí nejen příslušná část textu bakalářské práce, ale i kvalitní a přínosná obrazová, resp. fotografická příloha a závěrečný přepis tří rozhovorů s pamětníky.

Bakalářskou práci E. Kocourkové doporučuji k obhajobě s hodnocením 2.

V Praze 26.1. 2023

prof. Václav Matoušek